

עאירי'ם לזשע"ה

לעילוי נשמת א"מ הרב מאיר שמואל ב"ר אהרן הכהן כץ זצ"ל

נקודות אור

בעלי המוסר למדו לקח מהפרשה של הגר שגרשה אברהם מביתו, ששם כתוב 'ותלך ותתע במדבר באר שבע', ופירש רש"י, שהגר חזרה לגלולי בית אביה.

ונתקשו המפרשים מהיכן הסיק רש"י לומר שחזרה לעבוד עבודה זרה, הרי אפשר לפרש הכתוב כפשוטו שלא ידעה הדרך ותעתה במדבר?

ומתרצים בעלי המוסר: שאצל האדם המאמין אין מציאות בעולם שיהא תועה באיזה מקום, כי אם סיבב הקב"ה שימצא במדבר או ביער על כרחך שאינו תועה, אלא הוא מהשגחה העליונה שיהיה כאן. ולכן אם כתיב אצל הגר 'ותלך ותתע במדבר', על כרחך שחזרה לגלולי בית אביה, ופרקה מעליה אמונת אברהם אבינו ע"ה.

חכמתכם ובינתכם

גביר אחד תמה באזני החפץ חיים זצ"ל: אומרים שהקדוש ברוך הוא יכול לרושש ולהעשיר ברגע אחד. אצלי, אני לא רואה כיצד זה יתכן, הרי יש לי אחוזות ונחלות, בתי חרושת ומניות, יש לי השקעות בחוץ לארץ ופקדונות בבנקים. זה שד' יכול לקחת את כל העושר בשלבים, שלא נפתח פה חלילה, אני מבין, אבל ברגע אחד, איך יתכן?

חי"ך החפץ חיים ואמר: 'אתה טוען שבלתי אפשרי ליטול ממך כל הונך ברגע אחד, ניחא. אבל הרי אפשר ליטול אותך מהונך ברגע אחד...'

הגביר החויר, זה, לא עלה בדעתו...

צרך עיון

צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה וגו'

אומר רש"י: 'אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות. אמר רבי שמעון וביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כ"ס.'

לכאורה יש לשאול, מדוע אזהרה זו של זירוז נאמרה דווקא בקרבנות, הרי יש עוד מצוות שיש בהן חסרון כ"ס, כגון קניית ציצית ותפילין?

הגות שאבעס'

אש תמיד תוקד על המזבח, לא תבכה (ו, 1)

אומר הירושלמי: "תמיד – אף במסעות". כלומר, כשהתורה מדגישה "אש תמיד תוקד", הכוונה היא שהאש צריכה לדלוק גם בזמן שהמשכן נודד ונוסע ממקום למקום, ולא רק בזמן שהוא חונה במקומו.

כותב על כך הרב פינקוס זצ"ל בספרו תפארת שמשון:

"מה נפלא הרמז הטמון בדברי חז"ל אלו. כל אחד מאתנו מקדיש את מיטב זמנו ומרצו לתורה ותפילה ועבודת ה', תמידים כסדרם, שלוש תפילות בכל יום, קביעת עתים לתורה ושמירת כל המצוות. אמנם, כאשר מזדמן לנסוע למקום רחוק, או אפילו קרוב, לפעמים חל ערעור בחוזק הבניין. התפילות נחטפות איך שהוא, בכשרות המאכלים כבר מוצאים היתרים שבדרך כלל לא מקילים ולא סומכים עליהם, וכל שכן לימוד התורה שאינו בתמידות ובאיכות והכמות הרגילה. על זה באה הדרשה – אש של התלהבות עבודת ה', תמיד תוקד על המזבח, ולא תבכה אף רגע. והדגשה מיוחדת – אף במסעות."

במלחמת העולם השנייה היו פרטיזנים שלחמו בחירוף נפש בנאצים ימ"ש, פוצצו גשרים, הרגו גרמנים ומשתפי פעולה ועשו פעולות הרואיות נוספות, והיו גם חיילים של צבאות בעלות הברית שלחמו מלחמה סיזיפית בגרמנים יום-יום, כשלפעמים פעולותיהם היו מרשימות ולעיתים היו פעולות פשוטות וסטנדרטיות.

במבט ראשון היה ניתן לחשוב, שהגיבורים האמיתיים הם הפרטיזנים, שפעולותיהם הרשימו את העולם והיממו את הגרמנים, ולא החיילים הפשוטים שביצעו פעולות פשוטות וללא הילה מרשימה, אך האמת הפוכה לגמרי, הפרטיזן הוא מתנדב, שאכן עושה דברים מיוחדים תוך סיכון עצמי רב, אבל אם בוקר אחד הפרטיזן קם ללא חשק ללחימה או שהוא לאחר יום של הפסדים בקרבות, הפרטיזן פשוט מסתובב לצד השני ושוקע בשינה, כי הוא לא מחויב לאף אחד, אך לעומתו החייל ה"פשוט", גם כשהכל משתבש ולא הולך, הוא קם, חורק שיניים ויוצא לעוד יום של קרב.

אדם מוכן לעשות המון המון חיזוקים ומבצעים, אבל לא לצמצם את עצמו ולקבל 'עול' כפשוטו, 'קבלת עול' אמיתית היא כמו שור שלאחר שבעליו מניח עליו את העול, אין לו בחירה האם להיזיז את ראשו לצד ימין או לשמאל, או להפסיק לחרוש וללכת לנוח, אלא הוא לגמרי ברשות בעליו, עול כזה קשה לאדם לקבל, כי הוא מרגיש כבול, נשלט, חלש או כל רגש אחר, אך זוהי עבודת ד' האמיתית, להיות 'כשור לעול'.

ובאמת, ההרגשה הפשוטה שלהתחזק ולקבל 80% עול למשך שבועיים, זה סביר והגיוני, אבל לקבל 100% עול עד גיל 120 ויומיים, זה כבר בלתי אפשרי, אבל האמת שקבלת עול מוגבלת היא זו שקשה, אבל קבלת עול מוחלטת לא (כ"כ) קשה, כי בקבלת עול מוגבלת, הרע הוא עדיין אופציה ועדיין אני קשור אליו, ואני כל הזמן במעין כף הקלע, אבל כשאני מחליט לצמצם את עצמי ולהוציא את הרע מאפשרות הבחירה שלי, הרע כבר לא שייך אלי ואני כבר לא נמצא בנדדה הזו של 'רע-טוב-רע-טוב'.

כי 'אני' כבר נמצא במקום אחר, אני כבר שייך לד', כמו שאם להבדיל אא"ה, נפגוש את אחד מראשי ארגון הפשע, ונשאל אותו 'למי אתה משתייך', הוא יגיד לנו בגאווה גדולה 'אני של אברג'ל...!', זה הזיהוי והגאווה שלו, כך אם 'אני של ד'', אז אני והרע כבר לא דרים בכפיפה אחת, וגם כשאפול, אדע לקום ולבקש סליחה מד', ולהמשיך להיות שלו, כי זה לא שעשיתי 'חיזוק מוצלח' ועכשיו שנפלתי ולא הצלחתי אני מרים ידיים, אלא אני שייך לה', וגם אם נפלתי אני ממשיך להיות שייך אליו.

כעת יצאנו משמחת הפורים, ובלבבות רבים עולה התחושה, מילא בפורים עוד אפשר איכשהו לשמות, זה רק יום או יומיים, וגם האווירה מסביב היא אווירה 'תומכת שמחה', אבל איך ניתן להיות בשמחה תמיד, הרי יש מלחמה, צרות, קשיים בגוף ובנפש?

את התשובה לכך מגלה לנו ה'חובות הלבבות', שכותב שהשמחה מצויה רק בחלקו של הבוטח בה'. רק בעל הביטחון מכיר בכך שגם אם קורה לו דבר בניגוד לרצונו ולציפיותיו, אין זו סיבה לאובדן השמחה. הוא יודע שקיבל זאת מאביו שבשמים, העושה הכל לטובתו.

רק הבוטח בה' מסוגל לשמוח ולהיות שרוי בשלווה פנימית. שכן הוא יודע שעתידי מסור בעלעדי ביד הבורא הכל-יכול, שהוא המנהל את ענייניו לפי חשבון מדוקדק, והוא הרוצה תמיד בטובתו. אדם השם בטחונו בה' חש עצמו מוגן בטוח. זהו המרשם לשמחה ולאוסר.

רק כאשר אני מפנים שאני של ד', אני יכול להגיע לשלווה ולשמחה אמיתית, שלווה ושמחה שאותה מרגיש רק מי שהוא 'כגמול עלי אימו', מי שנשנע ונסמך לגמרי על ד'.

מעשה שהיה

שיחה שחוללה שמחה כפולה

הכל החל בשיחה אותה נשא הרב סנה כשבועיים קודם לכן, בבית המדרש דחסידי פאפא בבורו פארק. בדבריו, עמד הרב סנה על חשיבות ההודאה, והסביר כי המטרה לשמה נברא העולם היא כדי שהבריות יכירו בבורא עולם, ויודו לו על רוב טובו עימם. 'לפיכך', הרעים בקולו, 'לפעמים נשלחת לאדם צרה או התמודדות, כשכל מטרתה היא להזכירו לשאת עיניים בתפילה לבוראו, לגרום לו להרים עיניים אל מלך מלכי המלכים!'

הוא הוסיף וסיפר על יהודים שנתקלו בקשיים בחייהם ללא כל הסבר טבעי, ורק משקיבלו על עצמם להרים עיניים בתודה ולהודות לבורא עולם במילים פשוטות מעומק ליבם - זכו בישועה כבירה. 'ואין כל פלא בכך', הוסיף ואמר, 'הרי זו בדיוק הייתה מטרת הצרה, מסיבה זו נשלח לאדם קושי. ברגע שיהודי נושא עיניים מודות לשמים - באותו רגע כל הבעיות שלו יכולות להיפתר וישועתו קרובה!'

לאחר סיום השיחה, התפזרו הנאספים איש איש לביתו, עדיין תחת הרושם הכביר שהותירה בהם הדרשה המאלפת. גם הרב סנה המשיך בשיעוריו ובשגרת חייו, עד לאותה שיחת טלפון דרמטית, שהובילה אותו לפגישה עם היהודי שהיה זר עבורו עד לפני רגע.

אותו יהודי פתח וסיפר, כי הוא אב ל 9- ילדים טובים ומוכשרים, ששמים הולך לפניהם. את שבעת הראשונים זכה לחתן ללא כל קושי, ההצעות רדפו אחריהם ולא נותר לו אלא לבחור מביניהם... 'אלא שאצל השניים האחרונים הכל נתקע, הם מוכשרים וחכמים, חברותיים ואהובים לא פחות מקודמיהם, אך שום דבר לא אז אצלם!'

הוא תיאר בפרוטרוט כיצד הגיעו אליו ההצעות הטובות ביותר, אך אלו עלו ונפלו במהירות הבזק, והשידוך הטוב - עמו יקימו בניו בית, המשיך להתעכב ללא גבול וללא כל הסבר טבעי. 'הגדול מביניהם הוא כבר בן 28', סיפר בדייקנות, 'זוהי שאחרי בן 26. ועם כל הכבוד לכך ששנים ארוכות מדובר בהם נכבדות - דבר לא אז, יום שמחתם התעכב בלי שום סיבה הגיונית!'

'ואז', המשיך אותו יהודי וסיפר, 'השתתפתי בשיחה שנשא הרב לפני כשבועיים בבית הכנסת 'פאפא', והרגשתי כאילו הרב מדבר רק אליי...'

חזרתי הביתה נסער ונרגש, הלום רעם ומבולבל. כינסתי את רעייתי ושני בניי, סיפרתי להם על השיחה המאלפת, ומיד הגענו למסקנה שאולי אנחנו טועים. הרי ניסינו כל תפילה אפשרית, ביקשנו והתחננו וביצענו כל סגולה, ודבר לא הועיל. אולי מסמנים לנו משמים שעלינו להתחיל להודות, ולהתמקד בהודאה להשם הטוב?

עוד באותו היום קיבלנו על עצמנו להחליף דיסקט, לעבור מתפילה מתחננת להודאה נרגשת. עשינו רשימה של החסדים הרבים שהשם עשה איתנו, העובדה שאנו בריאים, ויש לנו פרנסה, ויש לבנינו שם טוב, והם נחשבים לבחורים מצויינים. הוספנו הודאה על הקושי הייחודי הזה בנושא השידוכים, מתוך אמונה כי יש לו מטרה טובה עבורנו, ואנו מודים גם על הקושי הזה!'

האיש עצר לרגע את שטף דיבורו, ובקול נרגש ועיניים דומעות הוסיף: 'מה אומר ומה אדבר, אספר לך בדיוק מה קרה אחר כך. כשבוע לאחר מכן התארס הבן הגדול, בן ה 28-, לאחר עשר שנים בשידוכים ומאות הצעות שנפלו - הגיע יום שמחתו, לא יאומן כי יסופר. אבל זה עוד לא הכל' ...

עיניו נצצו, מבטו קרן, והוא הוסיף באושר גואה: 'היום, בעוד שעתיים, אנחנו שוברים בס"ד צלחת באירוסיה הבן השני. ממש כך. אני יודע שלא הכרנו עד הרגע הזה, אבל אני מרגיש ששני השידוכים שלנו נעשו בזכותך, כי פתחת לנו חשיבה מחודשת על המשמעות והכח של ההודאה, והעובדה שהיא מרעיפה לנו ישועות ושמחות. לכן ביקשתי לבוא לפגוש אותך בחיפוף, ולהזמין לשאת דברים באירוע המשמח, בשמחת אירוסיה בני שתתקיים הערב!'

מיותר לציין, כי הרב סנה עשה בבקשת המחונתן המאושר, ונשא דברים בשמחה המרגשת. לעיני החתן המאושר והמחונתנים, נחשף הסיפור שהפך לשיחת היום בשכונה והיכה גלים גם בסביבות רחוקות בהרבה. כמה ההודאה היא הכלי הטוב והמועיל ביותר להשפיע ישועות, עד כמה כל מה שנדרש מיהודי לעשות הוא להרים עיניים בהודאה לה' הטוב על כל חסדיו ורחמיו, ואז יזכה לרגעים המשמחים ולישועתו הנכספת!

תפילה

יהי רצון שאחר ברכת המעביר שינה

ביהי רצון זה מבקשים על הצלה מכמה דברים, ואחד מהם הוא 'מדין קשה'.

וצריך ביאור, מדוע צריך לבקש על כך בכל יום, וכי יש לנו דין בבית דין על בסיס קבוע יום יומי!?

מבאר השיח יצחק, שהמדובר כאן הוא על 'דין קשה', שלאדם יש נידונים שונים בחייו, ספיקות דילמות התלבטויות, ומצוי שהספק קשה ומייסר, ואין שמחה כהתרת הספיקות, ולפעמים גם כשמכריע, עדיין ליבו נוקפו, וזהו שמבקשים על הצלה מדין קשה, שנבחר ונחליט נכון בלי ספיקות ונהיה רגועים ושמחים. [ו'בעל דין קשה' ודאי יכול להתפרש לא רק בבית דין, וע' בשיח יצחק שם].

שונה הלכות

נהדרתם של גדולי התורה להתחזק בהלכות שבת, נתמקד בל"ו בשבועות הקרובים בהלכות אלו לזכות עמ"י

הליכה על מדרכה מרוצפת שמפוזר עליה חול

מקובל לרצף את מדרכות הערים במרצפות אבן משתלבות, ולאחר הריצוף מפזרים הפועלים על גבי המדרכה החדשה חול, כשהמטרה היא שהעוברים ושבים יחידו את החול לבין המרצפות תוך כדי הליכתם, ובכך יחזקו את המרצפות. האם מותר ללכת על מרצפות אלו בשבת, באופן שחדירת החול תעשה בהכרח מחמת ההליכה במקום?

צדי הספק: מחד יש בזה לכאורה חשש משום מלאכת בונה, כיון שמחזק בהליכתו את בניית המרצפות והכביש. אך מאידך, אולי יש להקל, מאחר והאדם שהולך לתומו אינו מכווין כלל לבניית המדרכה. אך סברא זו לכאורה אינה ברורה, משום שיתכן שנח לו בזה שהמרצפות יהיו חזקות ולא רעועות או שבורות, ובפרט כאשר מדובר במקום הסמוך לביתו?

תפיני מנחת פתים תקריב ריח ניחח לך'

הפסוק מדבר במנחת העני, שמנחת העני טעונה פתיתה לפתיתים.

מדוע באמת הצריכה התורה דווקא במנחת העני לפתות אותה לפתיתים? מה המעלה שיש בזה?

באור נפלא ביאר בזה הגאון רבי אהרון בקשט צ"ל, שהתורה חסה על כבודו של העני, שמביא לקרבנו מנחת סולת וקצת שמן, לעומת העשיר שמביא פרים ועולות, ובוודאי מרגיש העני עליבות מסוימת בהקריבו מנחה כחושה, לכך חסה התורה על כבודו וצויותה לפתות את מנחתו לפתיתים ובכך תראה מנחתו רבה וגדולה והמחבת בו נעשית המנחה יהיה מלא וגדוש, וירום לבבו בהקריבו קרבן לפני ה'. 'יסוד גדול וחשוב עד מאד מלמדת אותנו התורה בזה, שיש לדאוג לעני שיהיה לו כדי מחסורו, אבל בזה לא די, יש גם לדאוג שירגיש מכובד, לעשות תחבולות שלא ירגיש העני בזוי ושפל בנתינה זו, אלא אדרבא לרומם אותו בנתינה - לתת לו תחושה שהוא בכלל הנותן ואנחנו המקבלים - כי זה האמת, זוהי פסגת מעלת הצדקה!